DENÍKOVÝ ROMÁN O NEJSLAVNĚJŠÍM
SAMURAJI VŠECH DOB

Mijamoto Musaši

PŘÍBĚH PSANÝ MEČEM

JAKUB ZEMAN

志弥

JAKUB ZEMAN

Mijamoto Musaši

PŘÍBĚH PSANÝ MEČEM

ILUSTROVAL JIŘÍ STRAKA

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Jakub Zeman, 2024
Illustrations © Jiří Straka, 2024
Cover art © Lukáš Tuma, 2024
Czech edition © Nakladatelství Epocha, Praha 2024

ISBN 978-80-278-0221-0 (print)
ISBN 978-80-278-1518-0 (ePub)
ISBN 978-80-278-1519-7 (mobi)
ISBN 978-80-278-1521-0 (pdf)

Věnováno všem, kteří v minulých staletích kráčeli
nebo v současnosti kráčejí s čistým srdcem
po osamělé cestě meče.

„Lidský život lze prožít desetitisíci způsoby,
ale cestu válečníka pouze jedním jediným.“

„Všechny zásady a tajemství umění boje, které se chceš naučit,
nosíš již odpradávna ve svém srdci.“

PŘEDMLUVA

Nedávný archeologický nález pěti bronzových kontejnerů na sútry *kjózucu* by bezesporu vzbudil pozornost sám o sobě, a to nejen proto, že příslušná lokalita byla opakovaně zkoumána již v minulosti.

Schránky o výšce 41,5 cm byly zakopány v zadní části jeskyně Reigandó, v hloubce přibližně jednoho metru. K jejich nalezení došlo náhodou při prefekturálním geologickém průzkumu statické stability jeskyně. Po objevu prvního kontejneru byli neprodleně přivoláni archeologičtí specialisté z Japonské archeologické asociace (Nihon kókogaku kjókai), aby schránky se vší opatrností vyzvedli a podrobili je dalšímu bádání.

Pro důvodné podezření, že obsahují text, byly posléze předány výzkumnému zařízení univerzity Waseda, kde došlo v kooperaci s dalšími institucemi k jejich neinvazivnímu zkoumání za pomoci rentgenování, výpočetní tomografie atd. Potvrdilo se, že text skutečně obsahují, s největší pravděpodobností sútry. Protože typ válcovitých schránek na sútry odpovídal pozdnímu období Heian, případně počátku období Kamakura, výzkumníci se domnívali, že budou obsahovat texty z 12.–13. století. V každém případě bylo jasné, že se jedná minimálně o nález desetiletí.

Nejenom archeologická, ale veškerá japonská společnost, informovaná v hlavním vysílacím čase každodenním pětiminutovým pořadem televize NHK, se zatajeným dechem sledovala novinky ohledně pěti tajemných schránek.

Po stabilizování silně zoxidovaného povrchu kontejnerů došlo k jejich otevření a vyjmutí svitků s textem. Uzavření bylo provedeno pomocí vosku rostlinného původu, používaného běžně na svíčky *warósoku*, díky tomu se – i přes degeneraci použitého materiálu – podařilo obsah schrán uchránit před proniknutím vody či jiným poškozením. Již první pohled prozrazoval, že jsou velice dobře zachovány. Díky kvalitnímu typu papíru, patrně z období Muromači až Momojama, bylo jisté, že se jedná o texty z pozdějšího období, než o jakém se původně uvažovalo. Po technologicky náročném rozvinutí, zrestaurování a digitalizaci svitků se jejich rozboru počal věnovat tým vedený profesorem Katóem. Potenciální zklamání, že se texty netýkají drahocenných súter z přelomu období Heian až Kamakura bylo vyváženo šokujícím zjištěním, že se jedná o bezesporu autentický text Mijamota Musašiho (1584–1645), který průběžně a dlouhodobě sepisoval během svého pobytu v knížectví Higo jako host knížete Hosokawy Tadatošiho a jeho následníka mezi lety 1633 až 1645. Podle profesora Katóa se jedná o neuvěřitelně cenný historický materiál, který se stává pokladem národní literatury i cenným historickým pramenem.

Na následujících stranách předkládáme laskavému čtenáři první část textu, která již byla zrekonstruována a převedena do současné japonštiny.

PROLOG

Já, Šinmen Musaši no kami, Fudžiwara no Genšin, jsem ve věku šťastného starce Ókina na počátku desátého měsíce dvacátého roku éry Kan´ei vystoupil na horu Iwato v provincii Higo, abych zde sepsal zásady strategie své školy. Nyní, ve druhém roce éry Šóhó, vím, že se blíží má smrt tak, jak ji údajně tuší divoká zvěř. Ukryl jsem své nemocné tělo před těmi, kteří mě pamatovali jako mocného mistra strategie. Běda, nyní již téměř nevládnu tělem a činí mi potíže i pouhé přijímání potravy. V bodu existence, v němž jsem poznal limity smrtelného těla a v němž z mlhy nevědomosti zřetelně vystupuje poznání Buddhova zákona o pomíjivosti všeho, nemohu nevzpomenout báseň pana Minamota no Jorimasy:

Starý, suchý strom
se již neokrášlí květy.
Nemohu nepocítit smutek,
že můj život nepřinesl své plody.

V životě jsem zažil mnohé, ale přísahal jsem, že nikdy nebudu ničeho litovat.

Naopak, většinu života jsem pociťoval až bolestný vděk Nebesům, že se mi dostalo darů, které bývají jiným často odepřeny – poznání dobrých lidí, krása života a pevné zdraví i zdánlivě prosté dobrodiní Nebes, jako je každodenní jídlo, doušek vody, střecha nad hlavou či mír a bezpečí, nejsou samozřejmé a je nutno si jich

patřičně vážit. To bylo největší poznání, kterého se mi na konci mé pouti válečníka, *muša šugjó*, dostalo. A není většího požehnání než mít přátelské vztahy s dobrými lidmi a s vlastní rodinou. Většina lidí si tyto drahocennosti neuvědomuje, tedy do doby, dokud je neztratí. Mládí, zdraví… jaké jen byly?

Z posledních sil, spíše sám pro sebe, dopisuji historii svého pohnutého života, kterou jsem o volných chvílích započal sepisovat v klidném prostředí, v postavení hosta vznešených knížat rodu Hosokawa. Zdravím Nebesa, vzdávám úctu buddhům i božstvům, a nyní, o hodině buvola, během které se zjevují přízraky, se chápu štětce, abych černou stopou tuše zachytil chvějivou existenci své osoby, která zanedlouho splyne s absolutnem.

Slavná básnířka Ono no Komači, žijící před staletími, kdysi prohlásila, že čím je žena starší, tím jsou k ní muži upřímnější. Můj život je již jako sakurový kvítek ve vichřici, kdy ho každičký poryv větru může srazit k zemi, a upřímně řečeno, ani nevím, jestli mě božstvo smrti nenavštíví uprostřed rozepsané věty tohoto textu. Kdy bych tedy měl být upřímnější, když ne nyní, na samém prahu nebytí? Jiné klamat nemusím a sám sebe už vůbec ne.

Nedaleko jeskyně při klášteře Reigandó, kterou jsem si zvolil za svou poustevnu, se na skalnatém svahu nacházejí kamenné sochy pěti set *rakanů*, Buddhových učedníků. Některé jsou ještě z dob založení kláštera z období Severního a Jižního dvora. Protože se nacházejí ve špatném stavu, chtěl je opat dát odstranit. Požádal jsem ho, ať tak učiní, až opustím tento svět. „Jistě, to nebude trvat příliš dlouho!“ pokýval hlavou a oba jsme se tomu zasmáli. Sochy *rakanů* jsou podivuhodné. V jejich nehybných tvářích rozpoznávám rysy bojovníků, které jsem zabil, hle, tento má rysy Arimy Kiheie, jemuž jsem rozpoltil hlavu dřevěným mečem ve věku třinácti let, a onen má rysy mistra *kusarigamy*, Šisinda Baikina, kterému zkrátil život můj vržený mečík. Nebojím se jich ani v noční hodině

buvola, kdy je přízračně zalévá měsíční záře. Uvykl jsem si již na přízraky těch, které jsem zabil, ve svých nočních můrách, a také na *rakany* upírám pevný nebojácný pohled. Všichni to byli silní, arogantní válečníci, někteří z nich dokonce výjimeční mistři šermu. Neděsím se jich jako Zaslíbený pan nejvyšší ministr Taira no Kijomori, jenž na zahradě své rezidence tak dlouho s chladným klidem opětoval pohled obří lebky složené z lebek jeho obětí, až strašidlo zmizelo.

Na druhou stranu zahubit takové množství lidí je nesporně těžký hřích proti Buddhovu učení. Ale lituji toho? Přísahal jsem, že nikdy nebudu litovat ničeho, co jsem učinil. Bezesporu to byla má – i jejich – karma, cesta osudu, která zkřížila naše životní dráhy, a díky přízni Nebes i ctnostem strategie jsem to byl já, kdo zůstal stát, zatímco oni padli v krvi jako rudé listí javorů *momidži* na podzim. Ale jen mě v podstatě předešli, protože když končí jaro a přijde jeho čas, opadá každý sakurový květ, ten dříve, onen později. Nezbytné však je si až do konce zachovat důstojnost.

V době válek Genpei před mnoha staletími si statečný, téměř sedmdesátiletý válečník Taira no Sanemori obarvil bílé vlasy, aby zakryl svůj věk. Učinil tak před svou poslední bitvou proti přesile, ve které tušil a později opravdu nalezl smrt. Nechtěl patrně své soupeře uvádět do rozpaků. Jak ohleduplné a hodné nejvyššího obdivu!

Já sám, ačkoliv jsem dosáhl téměř obdobně vysokého věku, si vlasy barvit nemusím, svou poslední bitvu mám již za sebou. Otázka je, jestli byla vítězná, nebo nikoliv.

Občas ve své poustevně zaslechnu tak vzácný zvuk rolničky, obzvláště když usínám po dlouhé zenové meditaci nebo se právě probouzím. Je to jen sen, nebo zvuk závěsného gongu z nedalekého chrámu, či zvuk rituálního zvonku *kongórei* při některém z tajných obřadů? Netuším, já slyším zvuk rolničky, té jediné. Vždy se pak usmívám a je mi dražší než veškerá má sláva mistra bojových umění.

Ta patrně dle Buddhova zákona o pomíjivosti zanikne zanedlouho po mém skonu. Jsem ten poslední, koho by to trápilo.

Snad je to opravdu poslední pouto, tenké jako pavoučí vlákno, jež mě ještě váže s tímto světem. Prchavý zvuk rolničky, který stejně jako hlas rituálního zvonku *kongórei* vyjadřuje pomíjivost všech jevů, je mou poslední iluzí, jiskřičkou touhy, nadějí a vzpomínkou. Ale v nitru duše jsem se vším hluboce smířen.

Vím, že – jak praví učení srdeční sútry – prázdnota je formou a forma prázdnotou a v prázdnotě existuje dobro a zlo neexistuje.

Sepisuji tyto řádky jako pamětní, zádušní text za ty, kteří mě mým přičiněním předešli na onen svět. Kéž dosáhnou spasení!

Vanoucí vítr oznamuje konec léta,
sotva patrná oblaka na blankytném hedvábí obrazu byla odváta.
Večerní červánky prodlužují stíny,
hory a řeky se rozhořívají září červené barvy mořenového květu.
Dramatické úkazy signalizují, že přijde zima.
Všechny živoucí bytosti se chystají na změnu roční doby
v marnosti koloběhu zrození a smrtí.
V pulzu ticha večerních červánků
se chystají zajisté na přechod ročních dob.

–Aki no higan

ZÁPISEK 1

DĚTSTVÍ

Narodil jsem se dvanáctého roku éry Tenšó ve vsi Mijamoto Sanomo v kraji Mimasaka (Sakušú), jako druhý syn v rodině vazala středního ranku, Hiraty Munisaie, věhlasného mistra strategie. Mé dětské jméno bylo Bennosuke. Jak jsem se později dozvěděl, má matka, paní Omasa, dcera knížete Šinmena, vládnoucího onomu kraji, zemřela při porodu a otec pojal za manželku Jošiko, která se stala mou druhou matkou. Tři roky po mém narození se otec, toho času kolem věku padesáti let, s mnohem mladší Jošiko rozešel, napsal jí rozvodový list „na tři řádky" a matka opustila rezidenci klanu Hirata i se mnou, který z toho pochopitelně ve svém věku neměl rozum. Původně jsem se domníval, že důvodem rozvodu byla otcova zlostná a výbušná povaha, kterou jsem sám v jisté míře zdědil, ale později jsem se dozvěděl, že se jednalo o příkaz jeho pána Sókana, Iga no kami Šinmena. Jošiko totiž byla dcerou šlechtice Bešša Šigeharua, který v šestém roce éry Tenšó prohrál bitvu proti Jamanakovi Šikanosukemu, uprchnul a skrýval se ve vsi Hirafuku. Pan Šinmen se o tom dozvěděl, a protože sňatek jeho významného vazala s Šigeharuovou dcerou bylo politikum, které mohlo vést k vypuknutí lokální války, nařídil mému otci rozvod. Munisai rozkaz uposlechl, ale protože si mou adoptivní matku pro její mírnou povahu velmi oblíbil, nemohl se zbavit jistého pocitu zatrpklosti, který se časem jen stupňoval. Přestože se jednalo o slav-

ného válečníka, jenž neohroženě doprovázel svého pána do nejedné bitvy a který po vítězstvích nad učiteli šermu školy Jošioka získal od samotného šóguna titul nejlepšího šermíře v Japonsku, počal nad míru holdovat alkoholu, což stupňovalo jeho nesnášenlivost.

Matka se se mnou vrátila do vsi Hirafuku a její otec ji zanedlouho provdal za Tasumiho Masahisu.

Na rozdíl od sirotků snášejících nelibost svých macech ve starých příbězích, známých jako *mamako monogatori*, jsem nikdy neměl pocit, že jsem nevlastní dítě. Oba rodiče se o mě starali jako o vlastního. Ačkoliv měl Masahisa z předchozího manželství dva syny (manželka mu zemřela), nikdy jsem neměl pocit, že bych byl nemilován či zanedbáván. Jakkoliv neměl Masahisa povahu ani charisma, které by ho předurčovaly ke slávě či velkým činům, staral se s plným nasazením o zabezpečení své rodiny a věrně sloužil svému pánu Bešši Šigeharuovi, kterého tak razantně opustilo štěstí. Takováto neokázalá a dlouhodobá služba je ledaskdy mnohem hodnotnější než hrdinský skutek na bitevním poli, ale kdo z mladých to pochopí a docení?

Ostatně příliš mnoho ambicí silných válečníků vedlo ke staletím zhoubných válek. Ctižádost nás nabádá ke konání velkých činů, a ačkoliv mi v mládí nikdy nescházela, čím více jsem poznával tento svět, tím více jsem si uvědomoval význam pokorné, neokázalé práce pro druhé, skromné, ale obrovské, protože v ní spočívá každodenní chod světa. Ne ve výjimečných či hrdinských činech. Je to rolník, kdo živí podnebesí, ne samuraj mávající mečem či kopím na bojišti.

Jedna z mých nejstarších vzpomínek bude asi vůně čerstvých rohoží *tatami* a hlas mé matky zpívající ukolébavku.

Miminko, spi!
Dnes je pětadvacátý den,
zítra půjdeme do svatyně,

miminko, spi!
Až přijdeme do svatyně,
o co budeme prosit božstva?
Aby bylo miminko zdravé.
Miminko, spi!

Nebo když jsem jako pětiletý chlapeček na svátek *Šičigosan* navštívil celý vyšňořený s rodiči svatyni a stařenka ze sousedství, paní Hon´iden, volala: „To je ale hezký chlapeček!"

Mým dalším dětským jménem bylo Takezó, neboť maminka se domnívala, že mi toto jméno přinese po letech štěstí. Po druhém dědovi jsem později podědil archaický čestný titul Musaši no kami, guvernér provincie Musaši, i když z titulu samozřejmě neplynul žádný prospěch ani povinnosti, jednalo se o čistě nominální, čestný titul, což byla tenkrát stejná praxe jako v současnosti.

Znak „Take" ze jména Takezó byl obsažen v názvu provincie Musaši a evokoval silného válečnického ducha. Ovlivnilo mé jméno můj budoucí osud?

Naše rodina se odvozovala od mocného rodu Fudžiwarů, který byl před mnoha staletími mocnou oporou císařského domu, a upřímně řečeno, v době pana Mičinagy si i ledacos z císařské autority přisvojoval. Ale sláva Fudžiwarů byla tokem času odváta jako předloňský sníh a z kdysi tak mocného rodu, s nímž jsme byli ostatně spřízněni pouze vzdáleně, zbylo jen jméno a vzpomínky na dávnou slávu císařských audiencí a dvorských soutěží, stejně jako oprýskané zlacení na naší staré zástěně. Stačilo ovšem k tomu, aby vzbuzovalo mou dětskou představivost, před kterou vykreslovalo dvorní dámy ve dvanáctivrstevných rouchách, dvořany se šlechtickými čapkami a meči zdobenými drahokamy ve starém Tchangském stylu či další výjevy z prostorných paláců poklidného a kultivovaného období Heian.

Ale nebudu odbočovat, jak jsem slíbil.

V kraji mého dětství panoval toho času mír, což však nebylo všude pravidlem. Tam, kde zavládl zmatek, se každé srdce stalo samo sobě středem, staří se strachem prchali, aby se ukryli v horách, a mladí byli ke své smůle odvedeni k vojsku. Ženy a děti v hrůze pobíhaly z místa na místo a zoufale bědovaly nad svým neštěstím. Šířily se zvěsti, že „nám to tu dnes určitě vypálí" či že „zítra přitáhne nepřítel!". To vše jsem naštěstí znal jen z vyprávění, přímo našeho kraje se válka nedotkla.

Bydleli jsme v pěkném, byť poněkud rustikálním domě s doškovou střechou, se starou borovicí na zahrádce před budovou.

Nedávno jsem si s údivem uvědomil, že místo, které jsem si zvolil jako poustevnu, krajinou velice připomíná mé rodiště. Inu, občas máme své vzpomínky v sobě ukryty hlouběji, než si myslíme, v žádném případě však ne méně intenzivně.

Upřímně řečeno, nehledě na samurajský původ, jsme si lépe než rolníci nežili. Ostatně to byla výhoda při mém budoucím putování válečníka, protože jsem se dokázal uskromnit na jídle i jiných tělesných potřebách. Ale málo naplat, byl jsem vnukem vládce provincie (kterých ovšem měl pan Šinmen bezpočet a kdoví jestli o všech vůbec věděl), a proto se mnou rodina jednala od nejranějšího dětství s jistým ostychem a odstupem. Nebyl jsem na rozdíl od svých nevlastních sourozenců vázán přílišnými povinnostmi, a tak jsem si se sobě podobnými rošťáky hrál od rána do večera na bitvy a války. Období válčících států ještě neskončilo a samuraj relativně nízkého ranku s ambicemi a štěstím v patách se mohl stát pánem hradu, provincie, jako pan Dósan, přezdívaný Zmije, či dokonce celé země, jako pan regent Hidejoši z rodu Tojotomi, který tehdy vládl. Rolníci bezesporu strádali, ale část samurajů byla prodchnuta duchem loajality a synovské oddanosti, druhá zase smělosti a ctižádosti, či jinak řečeno, oportunismu, a ocho-

tou zradit pro svůj prospěch kohokoliv, včetně členů své nejbližší rodiny.

Není divu, že každý z kluků chtěl být slavným válečníkem známým po celé zemi, to bylo to nejlepší, v co mohli doufat. Ani já nebyl jiný, navíc pocit příbuznosti s panem Šinmenem ve mně vzbuzoval dětskou a hloupou naději, že jednoho dne přijede do vsi průvod s nosítky a s mnoha poklonami mi starý ceremoniář oznámí, že jsem se stal dědicem a nástupcem vládce provincie. Já se pak postarám o rodiče jako Momotaró, který se vrátil z ostrova ďáblů ke stařečkovi a stařence obtěžkán poklady, takže už by si až do konce života nemuseli s ničím dělat starosti. To budou kluci čubrnět. Mí tehdejší vrstevníci... kde jim je teď konec? Část už nebude mezi živými, část má určitě vnoučata a okopává motykou rýžové pole a z jejich dětských ambicí nezbylo nic... Je to dobře?

Ale to jsem se vzdálil od jádra vyprávění. Inu staří muži občas propadají dávným vzpomínkám.

Dalším z důvodů, proč jsem kromě své příbuznosti s panem Šinmenem nosil pošetile nos nahoru, byla skutečnost, že jsem byl na svůj věk vyšší a silnější než mí vrstevníci, a při hrách na bitvy i během rvaček (někdy bylo obojí obtížné rozlišit) jsem záhy neměl soupeře, a to ani v synovi velitele pěšáků *ašigaru* Kinzóovi, který byl jinak obávaný rváč. Mlátili jsme se klacky, krátké představovaly meče a delší kopí. Občas jsem v těchto bitvách zastával úlohu velitele, připadal jsem si jako velký vojevůdce Minamoto Jošicune a nafukoval jsem se, dokud se od naší slavné armády neodvrátilo slunce vítězství a nepočítal jsem – jako mí stateční válečníci a věrní vazalové – boule a modřiny. Rolníci z okolní vesnice mi občas přezdívali „gaki taišó“ – generál těch darebáků, pramálo jsem toho ale dbal a označení vnímal spíš jako poctu. Dnes, v době mé dospělosti, umí číst a psát deset z deseti samurajů, ale v době

mého dětství to byl tak jeden z deseti. S mečem a kopím to ale tak nějak uměl každý. Schopnost vést si zručně na bitevním poli představovala jistou vyhlídku na kariéru a já už se viděl, jak získávám svou šermířskou proslulostí zásluhy na poli cti a slávy. Kdybych jen tušil, jak mě z těchto snů rychle vyléčí krvavá jatka u Sekigahary, bláto promísené s krví a všudypřítomný pach smrti... Nebudu však předbíhat.

Zatím jsem byl malý šesti- sedmiletý kluk, který s otevřenou pusou sledoval vystoupení tanečníků lvího tance a věřil, že pijí ocet, aby jim změkly kosti pro pružnost potřebnou k tanci. Také jsem věřil, že ďábelský tajfun vzniká v pekle ze skutků zlých lidí. Dnes již vím, že je to pravda.

Mé první setkání se smrtí se rovněž odehrálo v tomto věku. Jakýsi lotr jménem Kinzó byl popraven ukřižováním a jeho hlava, jak je ostatně dobrým zvykem i v současnosti, byla vystavena na popravišti. Chodíval jsem se na ni se strachem dívat. Pamatuji se, že vedle ní byly vystaveny pily, kterými byla odříznuta, a u ní stála nadepsaná tabule se seznamem Kinzóových zločinů. Hlava se strašlivým šklebem, na kterou se slétala hejna much a pochopitelně brzy začala odporně nasládle zavánět, se zjevovala za nocí v mých dětských nočních můrách. Za dne jsem získal obdiv ostatních kluků tím, že jsem ji (s dobře utajeným strachem) trefil kamenem, tedy asi až na třetí pokus. Čekal jsem, že se stane něco strašného, že hlava oživne, vzlétne a zakousne se mi do hrdla jako strašidlo *nukekubi* (měl jsem pro tento případ připravený bezhlavý útěk), ale nestalo se vůbec nic. Jen to zadunělo. Pamatuji si, že hlavu pak okousali divocí psi, což jsem sice neviděl na vlastní oči, ale bavili se o tom lidé ve městě.

Také jsem se poprvé setkal se zlem. Mohlo mi být tak pět šest let. Jeden starší kluk jménem Taró mi ukázal šneka a zeptal se: „Chceš vidět, jak vypadá zevnitř?“

Přikývl jsem, zvědavý, jestli dokáže prosvítit ulitu nějakým zázračným způsobem, jako světec z buddhistických legend. Taró ale vší silou mrštil šnekem do kamenité země a z roztříštěné ulity se rozplizly útroby umírajícího tvorečka. Byl jsem otřesen. Maminka mi vždy říkávala, že i malý brouček má svou malinkatou dušičku, a zabít jiného tvora jen tak pro zábavu mi přišlo příšerné, kruté a nesmyslné. Tento pocit mi ostatně vydržel celý život. Smrti jsem se při své cestě nevyhýbal, ale nikdy jsem nezabíjel jako démon Ašura jen tak, beze smyslu. Taró byl pouze obyčejný kluk, ale někteří špatní lidé, se kterými jsem se během života setkal, zabíjeli jiné lidské bytosti se stejnou bezstarostností, se kterou rošťák roztříštil nebohého šneka. Nejhorší ze všech byl patrně pan Zukan, který měl ze zabíjení a působení utrpení jakési nečisté potěšení, ale nebudu předbíhat.

Také jsem se setkal s krásou. Jedné letní měsíční noci jsem uslyšel v dálce hru na bambusovou flétnu. Během usínání jsem zaznamenal sotva slyšitelné nápěvy mistrné hry a zatoužil jsem být tam, kde v neznámé temnotě někdo tajemný vyluzuje překrásné tóny, i když jsem současně tušil, že pokud bych se na onom místě ocitl, nepřál bych si nic jiného než být zase zpátky doma, v bezpečí a teple pod pokrývkou. Představoval jsem si palouk ozařovaný jen měsíčním svitem a létavicemi světlušek *hotaru* a v něm tmavou, nezřetelnou postavu ve starodávném dvorském rouchu hrající na příčnou flétnu jako z nějakého dávného vyprávění. Srdce se mi poprvé svíralo pocitem radosti a současně jakési tesknosti, pocitem, který mě později provázel tak často v životě, když jsem se setkal s jakoukoliv formou krásy.

Mezi mé záliby patřilo rybaření, a když jsem vzácně nezlobil, otčím mi zapůjčil svůj dlouhý nebo krátký meč. Byly to tuším nesignované čepele školy Kongóhjóe z Čikuzenu, *katana* i *wakizaši*. Jako očarovaný jsem si prohlížel dokonalé linie čepele, tak nepo-

dobné ostatním převážně rustikálním předmětům a nástrojům v naší spíše nezámožné domácnosti, a v linii kalení jsem užaslým zrakem sledoval podobu mračen s okrajem prozářeným sluncem. Jako by se jednalo o výtvor bohů, předmět z jiného světa. Ještě teď si jasně vybavuji ozdoby rukojeti *menuki* ve formě zlatých čínských lvíčků *karašiši* i železné záštity dekorované motivem vážek, neopomenu ani svárové praskliny již poněkud odbroušené čepele katany. Nejasně jsem tušil, že v meči se nachází něco nadpozemského, cosi, co jsem pociťoval při návštěvě nádvoří buddhistické či šintoistické svatyně. Od těch dob mi prošly rukama tisíce mečů mnohem vyšší kvality, včetně význačných a slavných mečů *meitó*, ale přesto mě nikdy nepřestala fascinovat dokonalost vyzařující z každého alespoň trochu slušného meče. Není divu, že se kováři při jejich kování postí, polévají ledovou vodou a na proces kalení si oblékají ceremoniální roucho šintoistických kněží. Naše země, Japonsko, je zemí myriád bohů a meč je spolu s klenotem *magatama* a zrcadlem jednou z insignií syna Nebes, císaře. Vzniká z kombinace všech pěti elementů tvořících vesmír, z oceli tvořící břit, ze dřeva formujícího rukojeť a pochvu, z ohně, v němž je meč kován, vody, v níž je kalen, a větru, který rozdmýchává kovářské výhně. Linii kalení, zvanou *hamon*, tvoří božstva *kami*, zatímco textura překládání ocele, nazývaná *hada*, zrcadlí charakter svého tvůrce. Snad proto meč probouzí ve svém držiteli posvátnou bázeň, vždyť se jedná o předmět ztělesňující hranici mezi největší záhadou existence, mezi životem a smrtí.

Velice jsem po mečích toužil a kdykoliv dorazil do vsi někdo s mečem u pasu, hned jsem kolem něho okouněl a zanedlouho jsem znal zpaměti meče všech z okolí.

Někdo mi nakukal, že pro dosažení mistrovství v šermu je nutné každý den tisíckrát udeřit dřevěným mečem *bokutó* [dřevěný meč taktéž nazývaný *bokken*, pozn. překl.] do stromu, a já pak každý

den opravdu snaživě mlátil klackem do nebohé borovice před naším domem.

Otčím vyšel jednou z domu a pravil: „Vidím, že máš snaživého ducha, ale takhle by ses *kendžucu* nenaučil. Musíme ti najít učitele!“

Ale pak se to nějak pustilo ze zřetele a já získával první zkušenosti z šermu každodenním mlácením do kmene staré borovice a rvačkami s klacky s nepřátelským klanem usmrkaných raubířů. V podstatě to byl krásný, svobodný život, ve kterém jsem s důvěrou a úsměvem hleděl vpřed a očekával to dobré a úžasné, co mě přece zákonitě muselo potkat.

Zdálo se mi, že neexistuje nic většího a velkolepějšího než nepříliš vzdálený Takejamský hrad, ale mnozí se smáli a říkali: „Jakže, tahle pevnůstka? To kdybys viděl hrad Himedži, to je teprve pevnost!“ Ale tajemný hrad Himedži byl vzdálen celých 8 ri [8 japonských mil ri odpovídá vzdálenosti 32 kilometrů, pozn. překl.]. To byl zcela jiný svět, a tak si má obrazotvornost kreslila fantastické představy ohromného sídla, zabírajícího svou rozlohou půlku světa. Jako by se jednalo o palác dračího krále, ukrytý v tajemném neznámu pod mořskou hladinou. A kdože je pánem takových prostor? Zajisté nějaké božstvo *kami*, protože přece není možné, aby v tak obrovské stavbě sídlila lidská bytost.

Rád jsem se sám potuloval krajinou, mezi poli i v lesích, a instinktivně pozoroval její proměny, tak mistrně zachycené génii naší poezie – sakury na jaře, v létě dusno a světlušky, podzimní traviny a rudé javory *momidži* a v zimě bělostný sníh.

Krajina v sobě ukrývala tajemné příběhy, které jsme jako děti nadšeně hltaly, hle, zde u tří velkých balvanů během éry Óei napálila kouzelná liška *kicune* rolníka Matašičibeie. A v tomto vzrostlém stromě, s kmenem ovinutým šňůrou s posvátnými papírovými ověsky, sídlí božstvo *kami*, které není radno dráždit.

Zbožňoval jsem rybaření. Na dlouhou udici z bambusového stvolu jsem chytal stříbřité ryby, v hlubině tušil jejich stíny a mimoděk vnímal změnu barvy hladiny podle denní doby. Občas jsem se při tom řádně vymáchal a prostydnul, ale lovecký pud mi nedal dbát takových maličkostí.

Ryby jsme s klukama napíchli na klacíky u ohniště a opekli si je, anebo jsem je přinesl domů rodině.

Rytmus života obsahoval řadu vzrušivých událostí, od slavností *macuri* po okamžiky, kdy vesnicí projel tryskem na zpěněném koni válečník v plné zbroji, aby přivezl na hrad nějakou důležitou zprávu. To hned bylo o čem si povídat! Nebo když se celá vesnice sešla, aby se vyměnily kůrové došky na domě, či na slavnostní stloukání rýžových koláčků.

Jako všechny děti jsem se samozřejmě bál lidožravé čarodějnice *jamauba*, kouzelných jezevců *tanuki* a dalších strašidel, ale zhotovil jsem si pádný dřevěný meč bokutó s pevným odhodláním, že kdybych na strašidlo narazil, dám mu co proto. Pro případ neúspěchu jsem měl připraven útěk. Bokutó jsem nosil od rána do večera jako hůl při svých potulkách a o volných chvílích jsem s ním cvičil. V té době uměl šermovat v podstatě každý, a tak jsem tak dlouho škemral u otčíma či kohokoliv samurajského stavu, kdo měl co do činění s rodinou, aby mi ukázal nějaké techniky, dokud se to nestalo, a pak jsem se je intuitivně snažil napodobovat, často k nemalému pobavení okolí.

Jak jsem jen záviděl synovi velitele pěšáků *ašigaru*, který měl schovaný ve dřevníku obroušený, zubatý a trochu narezlý mečík *wakizaši* a občas ho partě kluků tajuplně ukázal. Všichni jsme mu ho hlasitě záviděli, což ho určitě těšilo. O takové drahocennosti jsem si stejně jako ostatní ale mohl nechat jen zdát. Umínil jsem si ale, že až budu nejlepším mistrem meče v podnebesí, získám meč *meitó*, jaký vlastní knížata a který mívá hodnotu jako malý hrad

či několik vesnic. A tím pak rozseknu jakékoliv strašidlo nebo ďábla.

Nejvíc jsem se kamarádil s Moriiwou Hikobeiem, klukem přibližně mého věku. Společně jsme rybařili, chytali vážky a snili, že z nás jednou budou velcí slavní samurajové, kteří smí sníst kdykoliv tolik koláčků *botanmoči*, kolik si jen umíní.